

القول: في الأحكام المتعلقة بمنى بعد العود

٧- احكام مربوط به منا پس از بازگشت

وإذا قضى الحاج مناسكه بمكة من: طواف الزيارة، والسعي، وطواف النساء، فالواجب العود إلى منى للمبيت بها. فيجب عليه أن يبيت بها ليلتي الحادي عشر والثاني عشر، فلو بات بغيرها كان عليه عن كل ليلة شاة، إلا أن يبيت بمكة مشتغلاً بالعبادة، أو يخرج من منى بعد نصف الليل بشرط أن لا يدخل مكة إلا بعد طلوع الفجر. ولو بات الليالي الثلاث بغير منى لزمه ثلاث شياة إن كان ممن غربت عليه الشمس في الليلة الثالثة وهو بمنى، أو من لم يتق الصيد والنساء لأن هؤلاء يجب عليهم المبيت في منى ليلة الحادي والثاني والثالث عشر.

وقتی حاجی مناسک (اعمالش) - یعنی طواف زیارت و سعی و طواف نسا- را در مکه به پایان رساند واجب است به منا برگردد و شب را در آنجا بماند. واجب است شب یازدهم و دوازدهم ذی حجه را در منا بماند و اگر آن دو شب را در جای دیگری بگذراند به عوض هر شب یک گوسفند قربانی کند، مگر اینکه آن دو شب را در مکه و مشغول عبادت بوده باشد، یا پس از نیمه شب از منا خارج شود، البته به شرط اینکه بعد از طلوع فجر وارد مکه شود. اگر شب‌های سه‌گانه را در جایی غیر از منا بگذراند، چنانچه از کسانی باشد که غروب شب سوم را در منا هستند⁽¹⁾ یا کسانی که نمی‌ترسند مبتلا به صید و یا ارتباط با زنان گردند⁽²⁾، قربانی کردن سه گوسفند بر عهده‌اش واجب می‌شود، زیرا بر این افراد واجب است شب یازدهم و دوازده و سیزدهم ذی حجه را در منا بگذرانند.

ويجب أن يرمي كل يوم من أيام التشريق الجمار الثلاث كل جمرة سبع حصيات، ويجب هنا - زيادة على ما تضمنته شروط الرمي - الترتيب: يبدأ بالأولى، ثم الوسطى، ثم جمرة العقبة، ولو رماها منكوسة أعاد على الوسطى وجمرة العقبة.

واجب است در هرروز از ایام تشریق (روز یازدهم، دوازده و سیزدهم ذی حجه) رمی جمرات سه‌گانه را انجام دهد و به‌سوی هرکدام هفت سنگ‌ریزه پرتاب نماید و در اینجا - علاوه بر آنچه قبلاً به‌عنوان شروط رمی گفته شد - ترتیب نیز واجب است. به این شکل: از جمره اول آغاز کرده، سپس جمره وسطی و بعد از آن جمره عقبه را رمی می‌کند و اگر معکوس انجام داد (یعنی جمره اول را در انتها رمی نمود) به‌سوی جمره وسطی برمی‌گردد و دوباره رمی می‌کند و سپس جمره عقبه را رمی می‌کند.

1- یعنی هنوز اعمالشان را تکمیل نکردند و تا غروب روز دوازدهم در منا مانده باشند. (مترجم)

2- چون سایر محرمات با حلق یا تقصیر پس از قربانی حلال می‌شود، اما صید و ارتباط با زنان تا پایان مناسک مکه و منا ممنوع است. (مترجم)

ووقت الرمي ما بين طلوع الشمس إلى غروبها، ولا يجوز أن يرمي ليلاً إلا لعذر كالخائف والمريض والرعاة والعبيد.

وقت رمي از طلوع تا غروب خورشید است و جایز نیست در شب رمی کند، مگر اینکه عذری داشته باشد، مثل کسی که ترسان، بیمار، چوپان و یا از بردگان است.

ومن حصل له رمي أربع حصيات، ثم رمى على الجمرة الأخرى حصل بالترتيب فيعود إلى المتقدمة ويتم رمي ثلاثاً ويصح رميه. ولو نسي رمي يوم قضاها من الغد مرتباً بالفأنت، ويعقب بالحاضر. ويستحب أن يكون ما يرميه لأمسه غدوة، وما يرميه ليومه عند الزوال.

کسی که چهار سنگ ریزه به سمت یک جمره پرتاب کرده، بعد به سوی جمره بعدی رفته، ترتیب را رعایت کرده است، فقط باید بازگشته، به همان ترتیب سه سنگ باقیمانده را پرتاب کند و رمی او صحیح است. اگر رمی یک روز را فراموش کرده باشد، فردای آن روز قضای آن را به جا می آورد، البته به ترتیب (رمی قضا شده را اول انجام می دهد) و سپس رمی روز جاری را به جا می آورد. مستحب است رمی مربوط به روز گذشته را در ابتدای صبح و رمی روز جاری را هنگام ظهر انجام دهد.

ولو نسي رمي الجمار حتى دخل مكة رجع ورمي، فإن خرج من مكة لم يكن عليه شيء إذا انقضى زمان الرمي، فإن عاد في القابل رمي، وإن استتاب فيه جاز. ومن ترك رمي الجمار متعمداً وجب عليه قضاؤه، ويجوز أن يرمي عن المعذور كالمريض.

چنانچه رمی جمرات را فراموش کرد و وارد مکه شد، بازگشته، رمی را انجام دهد، اما اگر از مکه خارج شده و زمان رمی نیز به پایان رسیده باشد وظیفه ای ندارد و اگر سال آینده بازگشت رمی (قضا شده) را انجام دهد؛ همچنین می تواند برای آن نایب نیز بگیرد. کسی که عمداً رمی جمرات را ترک کند قضا کردن آن برایش واجب است. می توان به جای شخص معذور (مانند بیمار) رمی انجام داد.

ويستحب أن يقيم الإنسان بمنى أيام التشريق، وأن يرمي الجمرة الأولى عن يمينه، ويقف ويدعو، وكذا الثانية، ويرمي الثالثة مستدبر القبلة مقابلاً لها، ولا يقف عندها.

مستحب است انسان در ایام تشریق در منا بماند و اینکه جمره اول را از سمت راست خود رمی کند و بایستد و دعا بخواند و برای جمره دوم نیز چنین کند و جمره سوم را درحالی که پشت به قبله است و جمره در مقابلش قرار دارد رمی نماید و نزد آن توفقی نکند.

والتكبير بمنى مستحب، وصورته: الله أكبر الله أكبر، لا إله إلا الله والله أكبر، الله أكبر على ما هدانا، والحمد لله على ما أولانا ورزقنا من بهيمة الأنعام.

تکبیرگفتن در منا مستحب است، به این صورت: (الله أكبر، الله أكبر، لا إله إلا الله والله أكبر، الله أكبر على ما هدانا، والحمد لله على ما أولانا ورزقنا من بهيمة الأنعام).

ويجوز النفر في الأول: وهو اليوم الثاني عشر من ذي الحجة لمن اجتنب النساء والصيد في إحرامه، والنفر الثاني: وهو اليوم الثالث عشر، فمن نفر في الأول لم يجز إلا بعد الزوال، وفي الثاني يجوز قبله. جاز است که در کوچ اول (یعنی روز دوازدهم ذی حجه) از منا کوچ نماید -البته برای کسی که در زمان مُحرم بودنش از ارتباط با زنان و صید اجتناب کرده باشد- و نیز جاز است در کوچ دوم (روز سیزدهم ذی حجه) از منا کوچ کند.

کسی که در کوچ اول قصد خروج از منا را داشته باشد، باید بعد از زوال (ظهر شرعی) خارج شود، اما در کوچ دوم می‌تواند قبل از ظهر خارج گردد.

ويستحب للإمام أن يخطب ويعلم الناس ذلك. ومن كان قضى مناسكه بمكة جاز أن ينصرف حيث شاء، ومن بقي عليه شئ من المناسك عاد وجوباً.

مستحب است امام برای مردم خطبه خوانده، آنان را از این امر آگاه نماید. کسی که مناسکش در مکه به پایان می‌رسد می‌تواند هر جا که خواست برود و کسانی که چیزی از مناسکشان باقی مانده است باید برگردند.

مسائل:

پنج مسئله:

الأولى: من أحدث ما يوجب حداً أو تعزيراً أو قصاصاً ولجأ إلى الحرم ضيق عليه في المطعم والمشرب حتى يخرج، ولو أحدث في الحرم قوبل بما تقتضيه جنائته فيه.

اول: کسی که مرتکب کاری شود که موجب حد یا تعزیر یا قصاص گردد و به حرم پناه ببرد، در خوردن و آشامیدن بر او سخت گرفته می‌شود تا از حرم خارج شود و اگر کسی در محدوده حرم مرتکب جرمی شد در همان محدوده حرم به مقتضای جنایتش با او برخورد می‌شود.

الثانية: يكره أن يمنع أحد من سكنى دور مكة.

دوم: مکروه است کسی را از سکونت در خانه‌های مکه منع نمایند.

الثالثة: يكره أن يرفع أحد بناءً فوق الكعبة.

سوم: مکروه است کسی ساختمانى را بلندتر از مکه بنا کند.

الرابعة: لا تحل لقطه الحرم قليلة كانت أو كثيرة، وتعرف سنة، ثم إن شاء تصدق بها ولا ضمان عليه، وإن شاء جعلها في يده أمانة.

چهارم: تصرف در چیزی که در محدوده حرم پیدا می شود جایز نیست -چه کم باشد و چه زیاد- و یک سال آن را اعلان می کند (تا صاحبش پیدا شود) سپس اگر خواست آن را صدقه می دهد و ضامن نخواهد بود⁽³⁾ و اگر هم خواست می تواند آن را به عنوان امانت نگه دارد.

الخامسة: إذا ترك الناس زيارة النبي (ص) أجبروا عليها، لما يتضمن من الجفاء المحرم.

پنجم: اگر مردم زیارت پیامبر (ص) را ترک کردند آنها را وادار به زیارت کنند، زیرا این کار (تعطیل شدن زیارت) به معنی جفا به رسول خدا (ص) است که حرام می باشد.

ويستحب: العود إلى مكة لمن قضى مناسكه لوداع البيت، ويستحب أمام ذلك صلاة ست ركعات بمسجد الخيف، وأكده استحباباً عند المنارة التي في وسطه، وفوقها إلى جهة القبلة بنحو من ثلاثين ذراعاً، وعن يمينها ويسارها كذلك. ويستحب النزول بمسجد الحصباء لمن نفر في الأخير، وأن يستلقي فيه.

مستحب است: کسی که مناسک خود را انجام داده، برای وداع با خانه خدا به مکه بازگردد و مستحب است پیش از آن، شش رکعت در مسجد خیف نماز بخواند و نماز نزد مناره وسط مسجد خیف استحباب بیشتری دارد که محدوده آن از مناره به جهت قبله حدود سی ذراع⁽⁴⁾ و از سمت راست و چپ مناره نیز همین مقدار است. مستحب است کسی که در کوچ آخر کوچ نموده است به مسجد حصبا وارد شود و در آن دراز بکشد.⁽⁵⁾

وإذا عاد إلى مكة فمن السنة: أن يدخل الكعبة ويتأكد في حق الصرورة، وأن يغتسل ويدعو عند دخولها، وأن يصلي بين الاسطوانتين (كانتا مقابل باب الكعبة) على الرخامة الحمراء ركعتين: يقرأ في الأولى "الحمد وحم السجدة" وفي الثانية "عدد آيها"، ويصلي في زوايا البيت، ثم يدعو بالدعاء

3- یعنی اگر صاحبش پس از یک سال پیدا شد چیزی بر عهده یابنده نیست. (مترجم)

4- تقریباً پانزده متر. (مترجم)

5- به قدر استراحت، نه اینکه بخوابد. (مترجم)

المرسوم. ويستلم الأركان، ويتأكد في اليماني. ثم يطوف بالبيت إسبوعاً، ثم يستلم الأركان والمستجار، ويتخير من الدعاء ما أحبه، ثم يأتي زمزم فيشرب منها، ثم يخرج وهو يدعو.

هنگامی که به مکه بازگشت، موارد زیر از سنتها (مستحبات) است: رفتن به داخل کعبه و این کار برای کسی که اولین بار است حج انجام می‌دهد مستحب مؤکد است، غسل کردن و دعا خواندن هنگام داخل شدن به کعبه، خواندن دو رکعت نماز بین دو ستونی که (از داخل) مقابل درب کعبه هستند روی سنگ قرمز صافی که آنجا وجود دارد به این صورت که در رکعت اول (حمد و سوره سجده) را بخواند و در رکعت دوم [حمد و] به تعداد آیات سوره سجده [از سوره دیگر] بخواند. مستحب است در چهارگوشه خانه نماز بخواند و سپس دعاهای مرسوم را قرائت کند. دست کشیدن به ارکان کعبه مستحب است و استحباب رکن یمانی مؤکد است، سپس هفت دور خانه را طواف نماید و سپس بر ارکان و بر مستجار دست بکشد و هر دعایی که دوست دارد انتخاب کند و بخواند، سپس نزد چاه زمزم آمده، از آب آن بنوشد و سپس درحالی که دعا می‌خواند از آن خارج گردد.

ويستحب خروجه من باب الحنّاطين (ولا أثر له الآن فيخرج من باب يمكّنه أن يرى منه الركن الذي فيه الحجر)، ويخر ساجداً، ويستقبل القبلة ويدعو، ويشترى بدرهم (2.5 غرام فضة) تمراً ويتصدق به احتياطاً لإحرامه.

مستحب است از درب حنّاطها خارج شود (در حال حاضر اثری از آن وجود ندارد، پس از هر دربی که می‌تواند رکنی را که حجر در آن قرار دارد ببیند خارج شود) و به سجده بیفتد و رو به قبله کند و دعا نماید و به قیمت یک درهم (5/2 گرم نقره) خرما بخرد و آن را از باب احتیاط به عوض چیزهایی که شاید در حال احرام از او سر زده باشد و متوجه نبوده است صدقه بدهد.

ويكره الحج على الإبل الجلالة، ويستحب لمن حج أن يعزم على العود، والطواف أفضل للمجاور من الصلاة، وللمقيم بالعكس. ويكره المجاورة بمكة، ويستحب النزول بالمعرس على طريق المدينة، وصلاة ركعتين به.

مکروه است روی شتر نجاست‌خوار، حج به‌جا آورد. مستحب است کسی که حج انجام می‌دهد تصمیم داشته باشد دوباره برگردد. برای کسانی که مجاور مکه هستند طواف از نماز بهتر است و برای کسی که در آنجا قصد اقامت نموده‌اند نماز بهتر از طواف می‌باشد.

مجاور شدن با مکه (سکنی گزیدن نزدیک مکه) مکروه است. مستحب است در مسیر مدینه در معرّس⁽⁶⁾ پیاده شود و دو رکعت نماز به‌جا آورد.

مسائل ثلاث:

الأولى: للمدينة حرم، وحده من عاير إلى وعير. ولا يعضد شجرة، ولا بأس بصيده إلا ما صيد بين الحرتين، وهذا على الكراهية المؤكدة.

اول: مدینه حرمی دارد و محدوده آن از کوه عیر (عاير) تا کوه وعیر است. نباید درختان حرم را قطع کند و اشکالی ندارد در حرم مدینه صید کند، مگر در محدوده بین حرتین (7) که این مورد کراهت شدید دارد.

الثانية: يستحب زيارة النبي (ص) للحاج استحباباً مؤكداً.

دوم: مستحب مؤکد است که حاجیان، پیامبر (ص) را زیارت نمایند.

الثالثة: يستحب أن تزار فاطمة (ع) والأئمة (ع) بالبقيع.

سوم: مستحب است فاطمه (ع) و امامان (ع) را در بقیع زیارت کنند.

خاتمة:

خاتمه:

تستحب المجاورة بها، والغسل عند دخولها، وتستحب الصلاة بين القبر والمنبر وهو الروضة، وأن يصوم الإنسان بالمدينة ثلاثة أيام للحاجة، وأن يصلي ليلة الأربعاء عند اسطوانة أبي لبابة، وفي ليلة الخميس عند الاسطوانة التي تلي مقام رسول الله (ص)، وأن يأتي المساجد بالمدينة كمسجد الأحزاب ومسجد الفتح ومسجد الفضيخ، وقبور الشهداء بـ (أحد) خصوصاً قبر حمزة عليه السلام.

مستحب است مجاور مدینه شود (نزدیک مدینه ساکن شود)، هنگام ورود به مدینه غسل کند و بین قبر رسول خدا(ص) و منبر ایشان (روضه مطهر) نماز بخواند. مستحب است انسان در مدینه سه روز برای برآورده شدن نیازهایش روزه بگیرد و اینکه شب چهارشنبه کنار ستون ابو لبابه نماز بخواند و در شب پنجشنبه کنار ستونی که پشت مقام رسول خدا(ص) است نماز بخواند و اینکه به مساجد مدینه برود، مثل مسجد احزاب، مسجد فتح، مسجد فضیخ و قبور شهدا در اُحد به خصوص قبر حضرت حمزه (ع).

ويكره النوم في المساجد ويتأكد الكراهة في مسجد النبي (ص).

خواهیدن در مسجدها کراهت دارد و این کراهت برای مسجد پیامبر (ص) بیشتر است.

